

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Współpracy z Samorządem Terytorialnym

DWST-WPZN.053.3.2025.EW
Warszawa, 04 kwietnia 2025 r.

Fundacja Dobre Państwo

reprezentowana przez:
Witolda Solskiego
Katarzynę Kosakowską
działających na rzecz:
Kancelarii Doradczej
Solski i Partnerzy sp. z o. o.

Szanowni Państwo,

odpowiadając na petycję z dnia 17 i 27 stycznia 2025 r. w sprawie zmiany przepisów ustawy – Karta Nauczyciela, przesłane za pośrednictwem Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej pismem z dnia 19 lutego 2025 r. Nr BIPL.0606.27.2024.ML, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Odnosząc się do petycji z dnia 17 marca 2025 r. uprzejmie informuję, że w opinii resortu nie jest zasadna całkowita likwidacja ustawy regulującej pragmatykę zawodową nauczycieli i zastąpienie jej Kodeksem pracy. Odrębna pragmatyka zawodowa nauczycieli jest poniekąd koniecznością, bowiem odzwierciedla w niezbędnym zakresie specyfikę pracy nauczycieli, zdeteterminowaną w szczególności organizacją pracy szkoły i jej zadaniami. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.) reguluje m.in. podstawowe obowiązki nauczycieli i dyrektora szkoły, wymagania kwalifikacyjne, odpowiedzialność dyscyplinarną, ocenę pracy i awans zawodowy nauczycieli oraz inne kwestie dotyczące stosunku pracy nauczycieli, uwzględniając specyfikę jednostek systemu oświaty. Dlatego też zastąpienie ustawy regulującej pragmatykę zawodową nauczycieli ogólną regulacją prawną nie wydaje się zasadne i wystarczające dla zapewnienia odpowiedniej organizacji pracy szkoły, wysokiej jakości nauczania oraz bezpieczeństwa uczniów i wychowanków. Z uwagi na powyższe, przepisy ustawy – Karta Nauczyciela mają zastosowanie nie tylko do nauczycieli szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej, ale też w niezbędnym zakresie mają one zastosowanie również do nauczycieli szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne i osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, którzy są zatrudniani na podstawie ustawy – Kodeks pracy.

Należy zauważyć, iż obecnie, na mocy art. 91c ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nieuregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy. Karta Nauczyciela reguluje natomiast te obszary stosunku pracy nauczycieli, które wymagają odmiennego uregulowania niż Kodeks pracy.

Nauczyciele potrzebują ustawy, która w sposób szczególny reguluje ich status zawodowy, gwarantuje należne im prawa i wzmacnia najbardziej zaangażowanych w swoją pracę. Posiadanie odrębnej pragmatyki zawodowej przez nauczycieli przyczynia się m.in. do wzmocnienia prestiżu tego zawodu.

Niemniej jednak należy podzielić opinię środowisk oświatowych, że obowiązujące rozwiązania przewidziane w ustawie – Karta Nauczyciela nie zapewniają już odpowiedniej rangi zawodu nauczyciela, ani też nie motywują do podejmowania pracy w tym zawodzie. W ostatnich latach warunki pracy nauczycieli uległy znacznej zmianie. Zasady ustalone w ustawie – Karta Nauczyciela ponad 40 lat temu w wielu przypadkach są po prostu nieadekwatne do współczesnych potrzeb. Nauczyciele odczuwają i sygnalizują rozbieżności pomiędzy oczekiwaniami wobec ich pracy a uwarunkowaniami organizacyjnymi i finansowymi wynikającymi z obecnych przepisów. Stało się zatem niezbędne podjęcie działań na rzecz odbudowy prestiżu zawodu nauczyciela. W związku z wnioskami kierowanymi do Ministra Edukacji przez nauczycielskie organizacje związkowe i inne środowiska oświatowe o zmianę niektórych rozwiązań zawartych w pragmatyce zawodowej nauczycieli zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli (Dz. Urz. ME poz. 32) został powołany Zespół do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, organizacji związkowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.) oraz ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 949). Zgodnie z § 3 ww. zarządzenia zadaniem Zespołu jest przygotowanie propozycji rozwiązań w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli, w szczególności w zakresie wynagradzania, awansu zawodowego, oceny pracy, doskonalenia zawodowego i odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także rozwiązań w zakresie uprawnień do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych.

W ramach prac Zespołu jego członkowie przedstawili szereg postulatów zmian w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli. Część z nich została już uwzględniona w przygotowanym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (nr w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów UD 199). Projekt ten w dniu 21 marca 2025 r. został skierowany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. Rozwiązania zawarte w projekcie ustawy są odpowiedzią na realne potrzeby. Mają one bowiem na celu w szczególności przeciwdziałać zjawisku niedoboru kadr w tym zawodzie motywując nauczycieli do dłuższej aktywności zawodowej (zmiany m.in. w zakresie nagród jubileuszowych dla nauczycieli i innych uprawnień nauczycieli), oraz zachęcać młodych absolwentów studiów do podejmowania pracy w zawodzie nauczyciela, umożliwiając wcześniejszą niż obecnie stabilizację zatrudnienia.

Zespół do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli kontynuuje swoje prace, mające na celu wypracowanie kolejnych rozwiązań z zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli uatrakcyjnających zawód nauczyciela, czy też stanowiących odpowiedź na pojawiające się problemy.

Odnosząc się do petycji z dnia 27 stycznia 2025 r. uprzejmie wyjaśniam, że dostęp do zawodu nauczyciela jest powszechny i każda osoba, która spełnia warunki określone w art. 9 i art. 10 ust. 5 pkt 2-5 ustawy – Karta Nauczyciela może podjąć pracę na tym stanowisku. Nabory na stanowiska nauczyciela są otwarte. Zgodnie z art. 10 ust. 18 i 19 ustawy – Karta Nauczyciela dyrektor szkoły prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego ma obowiązek poinformować kuratora oświaty o wolnych stanowiskach pracy dla nauczycieli. Informacje o wolnych stanowiskach pracy są udostępniane na stronie podmiotowej kuratorium oświaty.

Stosownie do art. 68 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.) dyrektor jest kierownikiem zakładu pracy dla zatrudnionych w szkole lub placówce nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami i w szczególności decyduje w sprawach zatrudniania i zwalniania nauczycieli oraz innych pracowników szkoły lub placówki. Zgodnie z art. 11 ustawy – Karta Nauczyciela dyrektor szkoły nawiązuje z nauczycielem stosunek pracy odpowiednio na podstawie umowy o pracę lub mianowania na stanowisku zgodnym z posiadanymi przez nauczyciela kwalifikacjami oraz zgodnie z posiadanym przez nauczyciela stopniem awansu zawodowego. Jak wynika z powyższego, obowiązujące przepisy powierzają kompetencje do dokonywania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, w tym podejmowania decyzji w sprawach zatrudniania nauczycieli, wyłącznie dyrektorowi szkoły.

Jednocześnie należy zauważyć, że w świetle obowiązujących przepisów kryterium wyboru kandydata na stanowisko nauczyciela nie może stanowić płeć. Dyrektor szkoły dokonując naboru do pracy obowiązany jest bowiem do przestrzegania zasady równego traktowania wyrażonej w Kodeksie pracy. Zgodnie z art. 18^{3a} § 1 Kodeksu pracy pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy. W myśl art. 18^{3b} § 1 pkt 1 Kodeksu pracy za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu uważa się różnicowanie przez pracodawcę sytuacji pracownika z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} § 1, którego skutkiem jest w szczególności odmowa nawiązania lub rozwiązanie stosunku pracy. W świetle art. 18^{3d} Kodeksu pracy osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów.

Konstytucja RP zapewnia każdemu obywatelowi wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. Zawód nauczyciela w Polsce cieszy się mniejszym zainteresowaniem wśród mężczyzn, co jednak nie jest uwarunkowane wyłącznie czynnikami ekonomicznymi. Mężczyźni wykonują bowiem wiele zawodów znacznie niżej

wynagradzanych niż zawód nauczyciela. Oprócz czynników ekonomicznych istotny wpływ na podejmowane decyzje w zakresie wyboru zawodu mają predyspozycje, zainteresowania, cechy charakteru, preferowany styl pracy.

Jednocześnie uprzejmie wyjaśniamy, że do Ministerstwa Edukacji Narodowej nigdy nie docierały sygnały, aby mężczyźni byli dyskryminowani ze względu na płeć w naborach na stanowisko nauczyciela, ani też aby nauczyciele mężczyźni byli źle postrzegani przez środowisko szkolne.

Jednocześnie uprzejmie wyjaśniam, że nie jest planowane określenie w ustawie – Karta Nauczyciela, jaki procent wszystkich nauczycieli w szkołach mają stanowić mężczyźni. W przypadku bowiem, gdyby do podjęcia pracy w szkole nie zgłosiła się wystarczająca liczba mężczyzn, rozwiązanie takie mogłoby zdeorganizować pracę szkoły uniemożliwiając obsadzenie wszystkich stanowisk nauczycielskich. Priorytetem przy dokonywaniu naboru do pracy na stanowiska nauczycieli powinny być potrzeby szkoły i uczniów.

Niemniej jednak zmiany dokonywane w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli mające na celu podniesienie prestiżu zawodu nauczyciela mogą pozytywnie wpłynąć na decyzje mężczyzn w zakresie wyboru zawodu nauczyciela.

Z poważaniem

Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/